

Pestprotocol van IKC “De Horizon” te Rilland.

Wat verstaan we onder pesten?

Onder pesten verstaan we gedrag, dat gericht is op een of meerdere kinderen en dat tot doel en gevolg heeft, dat degene, die gepest wordt zich gekwetst, geraakt, vernederd, afgewezen en/of buitengesloten voelt. Dat gedrag gaat soms samen met geweld en mishandeling.

Deze gedragingen kunnen onder andere betrekking hebben op: schelden, scheldnaam geven, stukmaken, afpakken, verstoppen van eigendommen, uitlachen, (overdreven) nadoen, uitsluiting van groepsspel of sportactiviteit, belachelijk maken, naroeppen, fysiek geweld (trekken aan het haar, prikken met een pen, pootje haken, fiets tegenhouden, vechten).

Vaak vinden deze gedragingen stiekem plaats, buiten de waarneming van leerkrachten en ouders.

Uitgangspunten.

- * Pesten moet als een probleem gezien worden door de leerkrachten, de leerlingen en de ouders.
- * De school moet pesten voorkomen door het nemen van preventieve maatregelen
- * Als pesten optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen signaleren en stelling nemen.
- * Wij willen pesten aanpakken.
- * Als pesten zodanige vormen aanneemt dat we het als school in samenwerking met ouders niet meer in de hand hebben, moeten we hulp van buiten de school inschakelen.

Uitgangspunt 1: Wij vinden pesten een probleem.

De volgende overwegingen leiden ertoe dat onze school het verschijnsel pesten serieus neemt en structureel aanpakt:

- De primaire opdracht van de school is de individuele leerling te helpen zich intellectueel te ontwikkelen. Bij pestproblemen belemmeren emotionele problemen vaak de intellectuele groei.
- Negatieve groepsnormen hebben invloed het welbevinden van individuele leerlingen en de werkhouding van de groep. Dit willen wij voorkomen.
- Pestproblemen hebben een negatieve invloed op het pedagogische klimaat. Zowel de gepeste als pester maken een ongezonde persoonlijkheidsgroei door. Daarnaast is ook de reactie van leerlingen die niet direct betrokken zijn van belang. Gaan zij zich schuldig voelen omdat zij een ongewenste situatie laten voortbestaan, omdat zij hieraan niets (kunnen) doen? Of vluchten ze en overtuigen zich ervan dat er altijd een zondebok in een groep moet zijn? Of wordt de ontstane frustratie afgereageerd op een klasgenoot?
- (vroegere) gepesten geven aan dat zij geleden hebben onder de situatie.
- Onze school werkt vanuit een katholieke levensbeschouwing. Daarbij is het een opdracht op te komen voor de zwaksten, de gepesten.

Uitgangspunt 2: We willen pesten voorkomen door het nemen van preventieve maatregelen binnen de school.

Bij activiteiten gericht op het voorkomen van pestproblemen gaat het erom kinderen te leren onderscheiden tussen mensen. We denken daarbij aan de volgende maatregelen:

*** Vooroordelen en discriminatie.**

Een van de oorzaken van het bestaan van pestgedrag is het aanwezig zijn van vooroordelen en discriminatie bij de leerlingen en de leerkrachten.

Daarom zullen we in de lessen waar dit kan (wereldoriëntatie, geschiedenis, catechese, sociale vorming) extra alert zijn en de nodige aandacht besteden aan vooroordelen en discriminatie.

We willen een sfeer creëren, waarin niet zo gemakkelijk een zondebok wordt gezocht.

*** Samenwerking.**

In de lessen wordt nadrukkelijk gewerkt aan een goede samenwerking. Door samen te werken ervaren de kinderen dat ze elkaar nodig hebben om een prestatie te leveren en wordt er niemand buitengesloten. Bij gymnastiek, waarbij winnen en verliezen bij uitstek een rol speelt, zullen we door het creatief om te gaan met het vormen van groepen ervoor zorgen dat niet steeds dezelfde kinderen overblijven. Ook zullen we oefeningen proberen te bedenken, waarbij het gaat om het verbeteren van persoonlijke records omdat die voor het kind meer kans op succes ervaringen bieden. Dit werkt het groeien van het zelfvertrouwen in de hand.

* **Geldingsdrang en agressiviteit.**

De eerste basisbehoefte van de mens die in een groep moet functioneren is het bij de groep willen horen en er veilig in kunnen zijn. Direct daar op aansluitend is er de behoefte om invloed te kunnen uitoefenen, tot je recht kunnen komen. Wordt aan de laatste behoefte niet voldaan, dan kan er frustratie optreden. Dat kan leiden tot agressie tegen een zondebok. We dienen agressief gedrag te kanaliseren door:

- Sporten.
- Praten met elkaar, waarbij we specifiek aandacht hebben voor de beleving van de kinderen, hun gevoelens, hun mening, etc.
- Er is waardering voor verschillende meningen van kinderen.
- Attent zijn op agressie-opwekkend gedrag van onszelf als leerkrachten, zoals inconsequent straffen en belonen, een machtsstrijd aangaan met de kinderen, termen gebruiken die duiden op een overheersende rol.

* **Regels.**

Om pestgedrag te stoppen of binnen de perken te houden, spreken we met de leerlingen de volgende regels af die ons inziens redelijk, rechtvaardig en controleerbaar zijn. Als team trekken we een lijn, zijn consequent en komen tijdig in actie bij overtreding.

- Iemand niet op uiterlijk beoordelen
- Niet iemand buitensluiten
- Niet aan spullen van een ander zitten
- Elkaar niet uitlachen
- Elkaar niet bij een bijnaam noemen /niet uitschelden
- Niet roddelen over elkaar
- Geen mishandeling plegen, niet lichamelijk en niet geestelijk
- Elkaar met rust laten/niet met een ander bemoeien
- Geen partij kiezen (bij ruzie)
- Geen aandacht aan de pester schenken. Blijft de pester doorgaan, dan aan de leerkracht vertellen.
- Leerkracht vertellen wanneer jezelf of iemand anders gepest wordt (dat is geen klikken).
- Eerst de ruzie zelf uitpraten. Helpt dat niet, dan de vorige regel, waarna vergeven en vooral vergeten.
- Luister naar elkaar
- Word je gepest, praat er thuis over, je moet het niet geheim houden.
- Nieuwkomers op school goed ontvangen en opvangen.

Deze regels gelden op school en daarbuiten.

Groepsregels waarmee de hele groep instemt worden opgehangen. Er worden afspraken gemaakt die passen bij het overtreeden van de regels.

* **Positieve groepsnormen.**

Dingen om op te letten zijn:

1. Het gedrag van de onderwijsgevende. Wat hij/zij van de kinderen verlangt, moet hij/zij zelf ook doen. Bijv. goed luisteren, geduldig zijn, niet iemand belachelijk maken, niet veroordelen en discrimineren enz.
2. Werkvormen kiezen waarbij de nadruk eerder gelegd wordt op samenwerking dan op competitie.
3. Negatief gedrag omvormen naar een positieve gedragscode (bijv. "Kun je aangeven waarom je moest lachen, terwijl het niet lachwekkend was bedoeld?").

* **Het schoolplein.**

Een goed georganiseerde pleinwacht werkt preventief.

De aanwezigheid van goede speelmaterialen helpt daarbij, ook in de middagpauze.

*** Sociaal-emotionele ontwikkeling.**

We willen een basishouding van acceptatie en wederzijds respect ontwikkelen om te komen tot een veilige en stimulerende leeromgeving. Naast de aandacht die hieraan altijd al besteed wordt tijdens de godsdienstlessen willen we dat structureel doen in de lessen sociaal-emotionele vorming. We beraden ons nog op een betere inhoud van deze lessen.

*** Sociale structuren.**

Het kan in sommige gevallen van belang zijn om als leerkracht inzicht te hebben in de sociale samenhang van de groep. In risicogroepen nemen we een sociogram af om erachter te komen welke kinderen risico-kinderen zijn of kunnen worden.

Uitgangspunt 3: Wij willen signaleren en stelling nemen.

Ondanks de bovengenoemde preventieve maatregelen kan pesten op school toch de kop op steken. Het is zaak om dan tijdig te signaleren en daar adequaat en direct op te reageren.

Bij signalering nemen we als leerkracht altijd duidelijk stelling: **Pesten kan niet!**

We spreken af dat pestsignalen gemeld worden aan de collega's in de teamvergadering of eerder, indien noodzakelijk/mogelijk.

Uitgangspunt 4: Wij willen pesten aanpakken.

Bij een pestprobleem proberen we hulp te bieden aan:

** de pester.*

We spreken deze aan op zijn gedrag. Het ongewenste gedrag moet stoppen.

** de gepeste.*

Naar zijn verhaal wordt geluisterd en dit wordt serieus genomen.

Hij moet weten dat dit onrecht is en dat het gestopt kan worden.

** de meelopers*

Zij moeten weten dat zij kunnen bijdragen aan het stoppen van onrecht. We laten hen daarin stelling nemen.

** de leerkracht.*

Deze stelt het pestgedrag in de groep aan de orde.

** de ouders.*

Deze moeten kennis hebben van het probleem, de aanpak van de school steunen en weten hoe ze om moeten gaan met de rol van hun kind.

In pestgedrag onderscheiden wij de volgende vier stadia (voor een verkorte versie zie bijlage 1):

1/ Er zijn geen signalen.

De preventieve maatregelen zijn van kracht.

2/ Er is een vermoeden van pesten.

Wanneer de leerkracht het vermoeden heeft dat er in zijn groep sprake is van pestgedrag, maken we gebruik van de niet-confronterende methode. Daarbij wordt het probleem in zijn algemeenheid aan de orde gesteld.

Maatregelen op klassenniveau zijn:

Kringgesprek over

*buitensluiten.

*samenwerken.

*wat doen we om ieder zich thuis te laten voelen.

- Een schrijf- of tekenopdracht over pesten in zijn algemeenheid.
- Terugkomen op schoolregels.
- Afname van een sociogram.
- Een project over pesten

Maatregelen op schoolniveau zijn:

- Melden bij teambespreking (of eerder!) dat er een vermoeden is van pesten.
- Gerichte observatie tijdens de pauze en voor aanvang van de schooltijd.
- Alert zijn op signalen van de gepeste, pester, de groep, de leerkrachten, de ouders.

3/ Constateren van pestgedrag.

Zodra er daadwerkelijk sprake is van pestgedrag, nemen we de volgende maatregelen.

We onderscheiden:

Aanpak op korte termijn:

Doelstelling hierbij is dat het pesten zo snel mogelijk gestopt wordt.

1. Duidelijk stelling nemen: een openlijk agressieve daad aangrijpen om het probleem ter discussie te stellen in de groep. WIJ ACCEPTEREN DIT NIET.
2. Gesprek met de groep over gerezen probleem n.a.v. klassenregels.
3. Systematisch gegevens verzamelen
 - observatie tijdens lessen, op plein, gym enz.
 - voorvallen noteren in de 'DIT-KAN-NIET'-map. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht' (zie bijlage 2).
4. Passende maatregelen naar pester/gepeste toe.
5. Gesprek met ouders/verzorgers.
6. Disciplinegesprek met pester in de probleemoplossende of juridische sfeer afhankelijk van de medewerking van de pester.
 - groepsstructuur boven water krijgen en zicht krijgen op de rol van de deelnemers.
 - analyse van de groeps sfeer.
 - gesprekken met collega's en ouders.

Aanpak op langere termijn

Hiermee doelen we op maatregelen die wel direct genomen dienen te worden, maar over een langere periode herhaaldelijk terugkomen.

*** Het probleem aankaarten tijdens de teambespreking.**

*** Aanpak van het pestprobleem via de volgende sporen:**

1. **De pester.**
 - begeleiding van de pester / bespreken pestgedrag (zie bijlage 3).
 - inschakelen van de ouders / adviezen aan ouders (zie bijlage 4).
 - manieren zoeken om zich verantwoordelijk te voelen voor de groep.
 - pestgedrag wordt niet door leerkracht en groep geaccepteerd.
2. **De gepeste.**
 - begeleiding van de gepeste (zie bijlage 5).
 - inschakelen van de ouders / adviezen aan ouders (zie bijlage 4).
 - bespreekbaar maken van onrecht (het is niet jouw schuld).
3. **De meelopers.**
 - hoe bieden we iedereen veiligheid.
 - het is ons gezamenlijk probleem (ook jij bent verantwoordelijk)
 - groep bewust maken van positieve rol die ze kunnen spelen (ook wij pikken dit niet).
 - eventueel de klassenopstelling veranderen.
 - je mag niet klikken, maar...als je gepest wordt of als je ruzie met een ander hebt en je komt er niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet als klikken gezien!
4. **De ouders.**
 - MR in kennis stellen na toestemming van het team.
 - in samenspraak met team beslissen of er een ouderavond moet komen.
 - bij ouderavond informatie geven over pesten in het algemeen en aanpak van de problematiek in het bijzonder.
 - benadrukken van de gezamenlijke verantwoordelijkheid en ouders om steun vragen.

*** Evaluatie met de groep.**

In het begin zo vaak als nodig is, maar zeker wekelijks.

Uitgangspunt 5: Escalatie van het pestgedrag.

Het kan zijn dat ondanks alle zorgen het pestgedrag niet afneemt en problematisch blijft. We nemen dan als team de beslissing om externe hulp te zoeken. Dat kan zijn in de vorm van begeleiding door

het RPCZ of door het aanmelden van kinderen met problemen bij een hulpinstantie.

Klachtenregeling.

Een ieder die vindt dat hij/zij zich op school te lijden heeft onder machtsmisbruik kan daarover een klacht indienen bij een aan te wijzen vertrouwenspersoon, de schoolleiding en/of het schoolbestuur.

bijlage 1

SMART-versie pestprotocol

- vermoeden van pesten
- constateren van pesten

vermoeden van pestgedrag

maatregelen klassenniveau

- Een kringgesprek.
- Een schrijf- of tekenopdracht over pesten in het algemeen.
- Terugkomen op de schoolregels.
- Afname van een sociogram.
- Project over pesten.

maatregelen schoolniveau

- Melden bij een teambespreking.
- Gerichte observatie tijdens de pauze en voor schooltijd.
- Extra alert zijn op signalen van gepeste, pester, ouders, de groep en leerkrachten.

constateren van pestgedrag

korte termijn

1. Samen met het team duidelijk stelling nemen: **WIJ ACCEPTEREN DIT NIET!**
2. Gesprek met de groep over het pestprobleem n.a.v. schoolregels.
3. Systematisch gegevens verzamelen in de DIT-KAN-NIET-map.
4. Passende maatregelen naar pester en gepeste.
5. Gesprek met ouders/verzorgers.
6. Disciplinegesprek met pester.

lange termijn

1. Het probleem aankaarten tijdens een teamvergadering.
2. Plan van aanpak uitvoeren (zie informatie in pestprotocol).
3. Evaluatie met de groep.

bijlage 2

DIT-KAN-NIET-map

DIT VAN NIET-map

datum	pester	gepeste	toedracht
--------------	---------------	----------------	------------------

bijlage 3

begeleiding van de pester

Begeleiding van de pester

- ❖ Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken / pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- ❖ Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- ❖ Excuses aan laten bieden.
- ❖ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- ❖ Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt. Vermelden in Dit-kan-niet-map als positieve ontwikkeling.
- ❖ Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop-eerst-nadenken-houding’ of een andere manier van gedrag aanleren.
- ❖ Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- ❖ Inschakelen hulp (in overleg met IB’er en team): sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdzorg; huisarts; GGD; RPCZ.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- een problematische thuissituatie
- voortdurend gevoel van anonimiteit
- voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

bijlage 4

adviezen aan de ouders

Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen

- ❖ Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- ❖ Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- ❖ Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- ❖ Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- ❖ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ❖ Steun uw kind in het idee dat er een einde komt aan het pesten.

Ouders van pesters

- ❖ Neem het probleem van uw kind serieus.
- ❖ Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- ❖ Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- ❖ Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- ❖ Besteedt extra aandacht aan uw kind.
- ❖ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- ❖ Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- ❖ Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- ❖ Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- ❖ Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- ❖ Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- ❖ Geef zelf het goede voorbeeld.
- ❖ Leer uw kind voor anderen op te komen.
- ❖ Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

bijlage 5

begeleiding van de gepeste

Begeleiding van de gepeste

- ❖ Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie er wordt gepest.
- ❖ Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- ❖ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- ❖ Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- ❖ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- ❖ Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- ❖ Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- ❖ Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- ❖ Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- ❖ Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.
- ❖ Inschakelen hulp (in overleg met IB'er en team): sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdzorg; huisarts; GGD; RPCZ.